

Diarienummer: REV 2023-00140
2024-01-24

Revisionsplan 2024 med inriktning för 2025–2026

Innehåll

Inledning	2
Revisionens uppdrag	3
Riskanalys 2024	4
Årlig granskning	6
Grundläggande granskning 2024.....	6
Fördjupad granskning inom granskningsområden	7
Granskningsområde – omställning av hälso- och sjukvården.....	7
Granskningsområde – program Millennium.....	9
Granskningsområde – barn och ungas psykiska hälsa	10
Granskningsområde – kompetensförsörjning.....	11
Granskningsområde – ny politisk organisation.....	12
Granskningsområde – god ekonomisk hushållning	14
Granskningsområde – arbete mot oegentligheter	15
Granskningsområde – investeringar	16
Granskning av räkenskaper.....	17

Inledning

Revisionsplanen beskriver på ett övergripande plan de områden som revisionen planerar att granska 2024–2026.

Planen uppdateras årligen efter den riskanalys som revisorerna genomför. Efter riskanalysen har revisorerna prioriterat och formulerat granskningsområden. De granskningsområdena redogör vi för i den här revisionsplanen. Revisionsplanen omfattar granskningen av regionens styrelser, nämnder och bolag. I planen använder vi revisionen och revisorerna genomgående, även för lekmanrevisionen.

Revisionsplanen kan ändras, beroende på vad som inträffar under året. Det ger oss utrymme att hantera oförutsedda händelser och om det av olika skäl uppstår behov av omprioriteringar.

Under året kompletteras revisionsplanen med granskningsplaner för regionens nämnder, styrelser och bolag samt de gemensamma granskningar som berör flera nämnder, styrelser och bolag.

Revisionens uppdrag

Revisionens uppdrag är att granska och pröva om regionens verksamheter sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att

- verksamhetens resultat lever upp till regionfullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och andra föreskrifter som gäller för verksamheten
- verksamheten klarar att genomföra sitt uppdrag med de resurser som finns
- nämnden har en styrning och uppföljning mot mål och beslut
- verksamheten bedrivs med god ekonomisk hushållning utifrån fullmäktiges beslut.

Granskningens fokuserar på de uppdrag som regionfullmäktige överlämnat till styrelsen, nämnden eller bolaget och de mål som ställts upp av fullmäktige samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Att räkenskaperna är rättvisande innebär att

- redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning
- delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed
- regionstyrelsens räkenskaper är rättvisande samt om årsredovisning, som omfattar regionen och den sammanställda redovisningen, är rättvisande.

Räkenskaperna ska upprättas i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed i kommunal verksamhet. Rådet för kommunal redovisning¹ är normbildande för god redovisningssed. Rådet lämnar rekommendationer som ska följas av regionen.

¹ Rådet för kommunal redovisning är en ideell förening med uppdrag att tolka god redovisningssed och utarbeta rekommendationer för kommunal verksamhet. www.rkr.se.

Att den interna kontrollen är tillräcklig innebär att

- det finns en styrning och systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner, som på en rimlig nivå säkerställer att verksamheten lever upp till målen och är effektiv
- informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig
- de regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

Revisorernas uppdrag är även att granska och pröva regionstyrelsens uppsikt över den verksamhet som övriga styrelser, nämnder och bolag bedriver.

Det är de förtroendevalda i regionens nämnder och styrelser som revisionen granskar och prövar. Med uppdraget som ledamot i en nämnd eller styrelse följer nämligen ett ansvar. Det är i vilken mån nämnder, styrelser och bolag tar sitt ansvar som revisionen granskar, prövar och uttalar sig om. En god kommunikation och en tydlig dialog med nämnder, styrelser och bolag är väsentlig för uppdragets genomförande.

Granskningen av nämnderna och styrelserna genomförs i enlighet med kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet samt andra styrande dokument som anger preciserade anvisningar för granskningen. Granskningen av regionens bolag genomförs även i enlighet med aktiebolagslagen.

Risakanalys 2024

Revisorerna granskar årligen, i den omfattning som följer av god revisionssed, den verksamhet som bedrivs inom nämndernas, styrelsernas och bolagens verksamhetsområden. För att klara detta måste revisorerna prioritera och planera sina insatser utifrån en analys av väsentlighet och risk. Riskanalysen syftar till att utifrån en helhetssyn identifiera och analysera de största riskerna i regionens verksamheter. Analysen utgår från nämndernas, styrelsernas och bolagens verksamheter, förutsättningar och struktur.

Med risker menas händelser och företeelser som hotar eller hindrar att nämndernas, styrelsernas och bolagens uppdrag kan genomföras och att målen för verksamheten nås samt att det sker på avsett och säkert sätt. Riskanalysen ligger till grund för oss i revisionen när vi planerar vilka granskningar som ska prioriteras under ett år.

I revisionens riskanalys har flera risker nominerats av revisionen och därefter prioriterats och slagits samman till åtta prioriterade övergripande granskningsområden. Detta har skett utifrån att revisionen bedömer att dessa risker och granskningsområdena har det högsta riskvärdet och är långsiktigt relevanta för revisionen av regionens verksamheter. Dessa granskningsområden kommer att granskas genom fördjupad granskning under treårsperioden och beskrivs i korthet i revisionsplanen.

De **övergripande granskningsområden** som prioriterats över treårsperioden är följande:

- omställningen av hälso- och sjukvården (*även prioriterat 2023*)
- program Millennium (*även prioriterat 2023*)
- barn och ungas psykiska ohälsa (*även prioriterat 2023*)
- kompetensförsörjning (*även prioriterat 2023*)
- ny politisk organisation (*även prioriterat 2023*)
- god ekonomisk hushållning
- arbete mot oegentligheter (*även prioriterat 2023*)
- investeringar (*även prioriterat 2023*).

Övriga identifierade risker och riskområden omhändertas i den mån det anses lämpligt och hanteras i de riskanalyser som genomförs i samband med upprättande av granskningsplaner för respektive nämnd, styrelse och bolag. Samma risker kan förekomma inom flera nämnder, styrelser och bolag och då samordnas granskningen i möjligaste mån avseende granskning av dessa risker.

Övriga identifierade granskningsområden som innehåller relevanta risker är bland annat

- hållbar styrning av klimat- och miljömål
- samhällsskydd och beredskap
- kritiska verksamhetssystem
- informationssäkerhet och cybersäkerhet.

Årlig granskning

Den årliga granskningen av en nämnd, styrelse eller ett bolag utgår från revisorernas riskanalys och genomförs i den omfattning som följer av god revisionssted i kommunal verksamhet². Den årliga granskningen består av följande:

- grundläggande granskning
- fördjupad granskning
- granskning av räkenskaper
- uppföljande granskning.

Grundläggande granskning 2024

Den grundläggande granskningen är inriktad på att *översiktligt* bedöma nämndens, styrelsens eller bolagets måluppfyllelse samt om nämnden, styrelsen eller bolaget har tillräcklig styrning och intern kontroll för att leva upp till mål, beslut, lagar och andra föreskrifter. Granskningen består av

- granskning av måluppfyllelse (verksamhet och ekonomi)
- granskning av styrning och intern kontroll.

Den grundläggande granskningen ska vara tillräckligt omfattande för att ge en stabil grund för de bedömningar som vi gör.

Omfattningen på den grundläggande granskningen kan variera mellan nämnder, styrelser och bolag. De områden som kommer att granskas inom ramen för den grundläggande granskningen återges i de granskningsplaner som revisionen tar fram för respektive nämnd, styrelse och bolag. De planerna blir klara i april 2024.

² God revisionssted formas och utvecklas successivt över tid i det praktiska revisionsarbetet. Det är Sveriges Kommuner och Regioner som uttolkar och dokumenterar seden.

Fördjupad granskning inom granskningsområden

Den grundläggande granskningen ska vid behov kompletteras med det som kallas för fördjupad granskning. Fördjupade granskningar genomförs där riskanalysen eller tidigare granskning visar på stora risker och där vi bedömer att den grundläggande granskningen inte är tillräcklig. Fördjupade granskningar kan genomföras inom en nämnd, styrelse eller ett bolag eller gemensamt inom flera nämnder, styrelser och bolag.

I revisionsplanen beskriver revisionen de granskningsområden som kommer att granskas i större omfattning och med flera berörda nämnder eller styrelser.

Granskningsområde – omställning av hälso- och sjukvården

I november 2022 beslutade regionfullmäktige om ”Strategi för omställningen av hälso- och sjukvården 2023–2027”. Denna förnyade strategi är en fortsättning av den ursprungliga strategin och en ambitionshöjning i genomförandet av omställningen. Det är en övergripande strategi som ska kompletteras med regionövergripande planer.

Omställningen innehåller fem övergripande delområden:

- **Nära vård** – Den vård som många behöver, eller som är återkommande för en individ, ska finnas nära och ges jämlikt, samordnat och personcentrerat. Primärvården utgör basen i den nära vården och tillgängligheten till vården ska öka.
- **Prioritering** – Utvecklingen av hälso- och sjukvården ställer krav på prioriteringar. Alltmer kan göras för allt fler, och det utvecklas effektiva men dyra metoder och läkemedel. Samtidigt ökar invånarnas efterfrågan på fler och snabbare sjukvårdstjänster. Syftet med prioriteringar är att tillgängliga resurser blir till största möjliga nytta för de patienter som behöver det mest och säkerställer i högre grad efterlevnad av hälso- och sjukvårdslagen.
- **Digitalisering** – Digitalisering är en viktig möjliggörare för omställningen till en god och nära vård. Genom att utveckla nya arbetssätt med stöd av digital teknik ska vården bli bättre för patienterna och mer effektiv för samhället i stort.

- **Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling och kompetensförsörjning** – Västra Götalandsregionen förstärker sitt kvalitetsarbete på flera sätt. Vårdens processer utvecklas med stöd av det nationella systemet för kunskapsstyrning. Patienter och närståendes erfarenheter tas tillvara i utvecklingsarbete och chefer och medarbetare ges förutsättningar och verktyg för att kunna göra förbättringar i det dagliga arbetet. Västra Götalandsregionen ska som arbetsgivare attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare.
- **Barnuppdraget** – Barn och unga har specifika behov och förutsättningar som behöver beaktas när hälso- och sjukvården utvecklas. I den förnyade strategin för omställningen av hälso- och sjukvården uttrycks att Barnuppdraget tillförsäkrar barnkompetens, barns delaktighet och barnrättsperspektiv i omställningens alla områden.

I budgeten för 2024 beskrivs att primärvårdens roll är central för omställningen mot en nära vård. Den vård som invånarna behöver ofta ska finnas nära och vara lätt att nå. Primärvården utgör basen i den nära vården och Västra Götalandsregionen ska fortsätta satsa på att utöka tillgängligheten och mobila team i hela regionen. Nära vård innebär också utveckling av nya arbetssätt med stöd av digital teknik, uppbyggnad av närsjukhus och förstärkning av mobil vård.

Revisionen ser en betydande risk för att ambitionshöjningen inte går tillräckligt snabbt och att strategin inte leder till tillräckliga eller ändamålsenliga effekter. Om effekterna uteblir eller försenas kan det medföra negativa konsekvenser för Västra Götalandsregionens invånare och deras rätt till en god, jämlik och säker hälso- och sjukvård.

Revisionen har granskat omställningen under 2023 och revisionens sammanfattande bedömning är att de granskade nämnderna och styrelserna till stora delar har en ändamålsenlig organisation, styrning och uppföljning av arbetet med omställningen. Granskningen visar dock på behov av att säkerställa att genomförandekraften ökar i omställningen av hälso- och sjukvården enligt regionfullmäktiges beslut. Vidare visar granskningen otydligheter i implementeringen och genomförandet av omställningen, främst när det gäller ansvars- och rollfördelning mellan nämnder och styrelser. Omställningen ska genomföras decentraliserat och av berörda parter, i princip genom målstyrning. Detta skapar tolkningar och varierande angreppssätt mellan olika nivåer i organisationen liksom olika definitioner av omställningsområdenas faktiska innebörder. Detta riskerar att minska kraften i omställningen.

Revisionen kommer under 2024 samt 2025–2026 granska olika delar inom granskningsområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren 2024.

Granskningsområde – program Millennium

Program Millennium (tidigare FVM) är Västra Götalandsregions viktigaste digitaliseringssatsning och en av de övergripande strategierna för att utveckla hälso- och sjukvården. Programmet leder arbetet med att införa en gemensam vårdinformationsmiljö i Västra Götaland, med Millennium som nav. Vårdens it-miljö är på flera sätt en möjliggörare för omställningen, ökad tillgänglighet och samordning för att nå ett jämlikt och sammanhållet sjukvårdssystem.

Nuvarande it-miljö och systemet är till stor del föråldrat, med många olika system som inte kan kommunicera med varandra. Det innebär ineffektivitet, mycket dubbelarbete och innebär risker för patient-säkerheten.

Målet är att säkra informationstillgången genom hela vårdkedjan så att hälso- och sjukvårdsinformation alltid är tillgänglig för dem som behöver den, oavsett organisatoriska gränser. Här avses invånare, patienter och medarbetare för förenklad samverkan mellan patient och vården samt mellan olika vårdnivåer. Millennium ska ersätta stora delar av nuvarande it-system i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården i Västra Götaland. Millennium ska också bidra till att det blir enklare att ta del av kunskap för bästa möjliga diagnostik och behandling och att få fram underlag för beslut och ständiga förbättringar av verksamheten.

Program Millennium är den projektorganisation på Koncernkontoret inom Västra Götalandsregionen som har uppdraget att implementera det nya vårdinformationssystemet. Även kommunerna i Västra Götaland, genom VästKom, ingår i programmet. Tidplanen för införandet av systemet Millennium innebär att merparten av hälso- och sjukvården i Västra Götalands södra delar kommer att införa Millennium hösten 2024. Ett år senare är det dags för resten av södra området. Därefter följer norra och östra delarna våren 2026 och sist ut är de västra delarna hösten 2026.

Införandet av det nya vårdinformationssystemet är ekonomiskt sett en mycket stor satsning som består av flera komplexa delar och löper under lång tid.

Revisionen har under ett antal år följt utvecklingen av program Millennium och har genomfört ett flertal granskningar över tid.

Granskningen som genomförts under 2023 visar att regionstyrelsen, genom den nya organisationen för program Millennium och genom programdirektivet, har stärkt styrning, ledning och organisering av program Millennium. Revisionen bedömer att det finns ett strukturerat arbete utifrån programdirektivet, däremot har programmet inte fullt ut säkerställt att kommunikationen har skett i enlighet med det som beskrivs i programdirektivet. Revisionen ser positivt på arbetet som sker på övergripande nivå inom regionen och inom programmet. Däremot ser vi att det är viktigt att arbetet med Millennium efterlever tidplanen för införandet i de olika etapperna, för att i så hög grad som möjligt minska riskerna för förseningar i införandet. Sammantaget visar granskningen på att införandet av program Millennium är ett komplext och omfattande förändringsarbete förenat med flera risker. Revisionen ser risker kopplat till

- kommunikation inom programmet samt i verksamheterna under implementering
- mandat för att fatta beslut
- att tiden utgör en riskfaktor för att uppnå de aktiviteter som beskrivs i tidsplanen
- att nya arbetssätt inte lyckas förankras och tillämpas i den utsträckning som önskas, vilket kan leda till ytterligare produktionsstörningarna utöver beräknat
- uppföljning.

Revisionen menar att dessa risker kan leda till att målen inte nås och att implementeringen av program Millennium riskerar att inte följa tidsplanen.

Revisionen kommer under 2024 samt 2025–2026 granska olika delar inom granskningsområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren 2024.

Granskningsområde – barn och ungas psykiska hälsa

Revisionen granskade år 2021 tillgängligheten till vård och behandling för barn och unga med psykisk ohälsa och fann då brister i arbetet samt att tillgängligheten hade försämrats under 2021. Det fanns ett stort vårdbehov i regionen som inte var omhändertaget. Revisionens bedömning var då att verksamheterna inte levde upp till de lagstadgade tillgänglighetskraven eller de mål som regionfullmäktige hade beslutat om.

Revisionen ser att problematiken kvarstår och att antalet remisser till Västra Götalandsregionens barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar fortsätter att öka och med ännu större ökningarna de senaste åren. Det har bidragit till en ökad belastning på barn- och ungdomspsykiatrin och till förlängda köer för besök och behandling.

I regionens budget för 2024 beskrivs att Västra Götalandsregionen måste fortsatt stärka arbetet med att korta köerna till psykiatrin. Barn och unga som är i behov av hjälp inom barn- och ungdomspsykiatrin ska få det utan långa väntetider. Västra Götalandsregionen ska även intensifiera arbetet med det förebyggande arbetet. Det psykiska välbefinnandet hos invånarna ska öka.

I budgeten står det också att Barn- och ungdomspsykiatrin kämpar med personalbrist. ”En väg in” innebär att barn och unga får en första bedömning. Med förebyggande insatser och ökad kunskap att identifiera och bemöta psykisk ohälsa i första linjen kan specialistsjukvården avlastas på lång sikt med kortare köer och bättre psykisk hälsa som ett resultat. Det måste finnas en bred och jämn kompetens inom hela första linjen för att ta hand om den ökade psykiska ohälsan. Västra Götalandsregionen ska utöka arbetet med tidiga insatser.

Revisionen har granskat området under 2023 med fokus på barn och unga med behov av samordnade insatser. Granskningen har skett tillsammans med Stadsrevisionen i Göteborgs Stad för att granska utifrån de huvudmän som ska samverka kring dessa insatser. Syftet med granskningen var att bedöma om Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen samverkar på ett ändamålsenligt sätt kring de barn som bedömts ha behov av samordnade insatser. Granskningen visar att nämnder och styrelsers styrning och uppföljning inom området behöver stärkas.

Revisionen kommer under 2024 samt 2025–2026 granska olika delar inom granskningsområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren 2024.

Granskningsområde – kompetensförsörjning

Att hitta rätt kompetens är den största utmaningen svensk arbetsmarknad står inför. Dagligen kommer rapporter om brist på personal inom olika verksamheter i både privat och offentlig sektor. Kommuner och regioner kommer ha stora kompetensförsörjningsutmaningar kommande tio år.

Fullmäktige angav i budgeten för 2023 att det under år 2023–2025 fordras ett fortsatt arbete kring förändrade arbetssätt med ett tydligt fokus på bemannings- och kompetensplanering utifrån ett verksamhetsperspektiv för att skapa förutsättningar för ökad vårdproduktion, ökad vårdkvalitet och resurseffektivitet. Strategi för omställningen av hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen 2023–2027 innebär en förändring av hur vårdproduktionen sker inom Västra Götaland. Strukturella förändringar sker nu utifrån strategin för var och hur vård produceras tillsammans med krav på ökad vårdkapacitet och vårdkvalitet samt resurseffektivitet.

Revisionen har under 2023 granskat bemannings- och kapacitetsplanering för vårdproduktion i egen regi. Syftet med granskningen var att bedöma om ansvariga styrelser säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och tillräcklig intern kontroll av bemannings- och kapacitetsplanering för vårdproduktion inom Västra Götalandsregionens sjukhusvård. Granskningen visade att det saknas ett gemensamt arbetssätt för hur sjukhusförvaltningarna ska arbeta med bemannings- och kapacitetsplanering av vårdproduktion. I vissa av verksamheterna finns etablerade produktionsplaneringsmodeller, men i andra saknas bland annat systemstöd och verktyg.

I Västra Götalandsregionens budget för 2024 beskrivs att kompetensförsörjningen fortsatt är en högt prioriterad strategisk fråga med målsättningen att Västra Götalandsregionen ska vara en arbetsgivare som kan behålla, utveckla och rekrytera medarbetare med rätt kompetens.

Även i den regionala utvecklingsstrategin är kompetensförsörjning ett kritiskt målområde för att uppnå en hållbar regional utveckling. Målstyrningen av kompetensförsörjningen behöver svara upp mot demografiska förutsättningar, behov i produktionen av välfärdstjänster och privata sektorns behov under en snabb strukturomvandling inom näringssektorerna. Bristande målstyrning riskerar att leda till minskande regional konkurrenskraft och tillväxt, inverka negativt på produktionen av välfärdstjänster och leder till sämre livsvillkor för regionens invånare.

Revisionen kommer under 2024 samt 2025–2026 granska olika delar inom granskningsområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren 2024.

Granskningsområde – ny politisk organisation

Regionen har fattat beslut om en ny politisk organisation för 2023–2026. En ny organisatorisk modell för styrning av hälso- och sjukvården har

tillkommit med avsikt att tydliggöra och förbättra genomförandet av antagna visioner, mål och strategier för att åstadkomma medveten och önskad förändring av hälso- och sjukvården på längre sikt.

Utgångspunkten för den nya politiska organisationen är en tydligare styrning, färre regionala aktörer involverade samt renodlade ansvar och roller i syfte att skapa effektivitet, tydlighet, helhetsperspektiv och ökade synergier. Ökad tydlighet och genomslag för den strategiska inriktningen och mer av långsiktighet i planeringen av verksamhet och ekonomi var centrala delar när organisationen utformades, detta gäller särskilt inom hälso- och sjukvården. Att utforma en ny styrning kommer att ta tid och kräver att nya arbetssätt och metoder efter hand kommer på plats. Målsättningen är att stegvis implementera ny styrning med start i beredningen och genomförandet av budget 2024. Därefter får ny styrning och nya arbetssätt efter hand större genomslag.³

Regionstyrelsen och dess ägarutskott har i uppdrag att ta fram övergripande principer för verksamhets- och ekonomistyrningen av Västra Götalandsregionen. Den nya organisationen och det förändrade sättet att se på politisk styrning får konsekvenser även för hur regionfullmäktige utformar sin budgetstyrning och hur underlagen ska utformas.

Regionstyrelsen beslutade i mars 2023 att genomföra en extern genomlysning av sjukhusen för att få en bättre bild över sjukhusförvaltningarnas ekonomi, uppdrag, förutsättningar och produktivitet. Genomlysningen visar på svårigheter med att regionalt hålla samman styrningen av sjukvården, att nuvarande budgetprocess gör det svårt att överblicka om sjukhusen tilldelas tillräckligt med resurser samt att Västra Götalandsregionen lägger mindre andel pengar på hälso- och sjukvård än andra regioner.

Revisionen ser att det finns risker med att ett stort omställningsarbete med förändring av styrning, roller och ansvar i en ny politisk organisation. Stora förändringar riskerar att skapa otydligheter i organisation, styrning och ledning samt uppföljning och arbetssätt och beslut riskerar att dra ut på tiden.

Revisionen har under 2023 fördjupat granskat om berörda nämnder inom hälso- och sjukvårdsområdet givits förutsättningar att genomföra sina uppdrag i enlighet med regionfullmäktiges beslut om ny politisk organisation.

³ Arbetsgruppen politisk organisation 2023–2026, 2023-01-23 PM om politisk styrning av hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen

Revisionen kommer fortsatt att granska etableringen av den politiska organisationens olika delar vilket inbegriper implementering av övergripande principer och intentioner, ägarens uppföljning och uppsikt, ekonomi- och budgetstyrning samt budgetförutsättningar, styrmodell samt roller och ansvar och tillhörande relevanta styrande dokument.

Revisionen kommer under 2024 samt 2025–2026 granska olika delar inom granskningsområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren 2024.

Granskningsområde – god ekonomisk hushållning

”Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.” Så uttrycks denna grundläggande princip i 11 kap 1 § kommunallagen. I samma paragraf anges att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna bör enligt förarbetena även innehålla en uttolkning av vad god ekonomisk hushållning betyder för kommunen/regionen och hur den mer konkret kan uppnås. God hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion. Normalt sett ska ekonomin visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.⁴

Från och med 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat i en resultat-utjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. RUR är frivillig att tillämpa och de kommuner och regioner som gör det måste besluta om hur reserven ska hanteras. Hur man avser att reservera och disponera medel till/från RUR ska framgå av de riktlinjer för god ekonomisk hushållning som fullmäktige fastställt. Det finns alltså ett lokalt tolkningsutrymme för hur hanteringen ska utformas.

2023 blev det ekonomiskt tuffaste året i regionens historia med stora underskott för regionens sjukhus som följd. Inför 2023 budgeterade regionen ett underskott på -1,6 miljarder kronor för att möta de kärvare tider som väntade till följd av ökad inflation och ekonomisk avmattning.

⁴ RUR och God ekonomisk hushållning, SKR

Även 2024 blir ett tufft ekonomiskt år för sjukhusen. För året budgeteras ett underskott på 1,5 miljarder kronor för regionen som helhet.

Samtliga sjukhus har arbetat med egna åtgärdsplaner under året. I mars 2023 tillsatte regiondirektören en regional särskild ledning för ekonomi i balans, RSLE, i syfte att hitta koncerngemensamma lösningar för att få ned kostnaderna inom hälso- och sjukvården. Arbetet har pågått inom flera områden. Det handlar exempelvis om ekonomistyrning och kostnader för hyrbemanning. Man har även undersökt mer kostnadseffektiva lösningar inom läkemedel, material, hjälpmedel, samordning av jourlinjer och förändrade arbetssätt genom digitalisering. Resultatet av arbetet har mynnat ut i en genomförandeplan.

Revisionen kommer [redacted] granska olika delar inom granskningsområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren [redacted].

Granskningsområde – arbete mot oegentligheter

Enligt kommunallagen har nämnder och styrelser att tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Styrelsen eller nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Oegentligheter förekommer och kan förebyggas. Grunden för ett sådant arbete är en bedömning av eventuella risker. En riskbedömning (eller riskanalys) handlar om att identifiera tänkbara brister, hinder och hot och bedöma sannolikheten för att de kan förekomma och vilka konsekvenser de skulle kunna orsaka. Resultatet av bedömningen används för att förbättra rutiner och förebygga möjligheter till oegentligheter. Riskbedömningen är grund för internkontroll som ska bidra till att skydda organisationen och dess medarbetare från risker, förluster, bedrägerier, misstankar och andra skador.

Den regionövergripande dokumentstrukturen för säkerhet- och beredskapsarbetet utgår från Västra Götalandsregionens policy för säkerhet och beredskap. Rutin oegentligheter utgår från riktlinjen verksamhets-skydd. Rutin oegentligheter tydliggör regionens organisation och en arbetsprocess som utifrån säkerhetsprocessens delar ska förebygga oegentligheter och därmed skydda regionen från förtroendeskada.

Välfärdsbrottslighet ökar i vårt samhälle och är ett hot mot demokratin och därmed allas problem. Kommuner och regioner behöver arbeta aktivt för att stärka det förebyggande arbetet och säkerställa att det finns en tydlig process för att hantera problem när de upptäcks. Välfärdsbrottslighet riskerar att uppkomma om det finns brister i styrning av verksamhet och ekonomi i exempelvis beredning, handläggning, beslut och uppföljning.

Revisionen kommer under 2024 samt 2025–2026 granska olika delar inom riskområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren 2024.

Granskningsområde – investeringar

I budgeten för 2023 beskrivs att Västra Götalandsregionen står inför stora investeringar de kommande åren. För att säkerställa att större investeringar i fastigheter inte urholkar ekonomin måste både förvaltningar och koncernen ha en god ekonomi. Enligt gällande investeringsmodell är det regionstyrelsen som fastställer detaljerad investeringsplan och sedan beslutar om att godkänna genomförande. Det är därför viktigt att planerade investeringar i ett tidigt skede planeras så att de kan inrymmas i verksamheternas ekonomiska utrymme.

Västra Götalandsregionen står alltså inför stora reinvesteringsbehov samt investeringsbehov och de kraftiga prisutvecklingarna och den stigande inflationen får direkt genomslag på investeringssidan. Detta ställer höga krav på att nämnder och styrelser i samband med begäran om investeringar uppvisar ansvarstagande för sin ekonomi och hållbarhet. Revisionen har också noterat risken med att avskrivningskostnaderna bedöms öka som helhet, vilket också ställer krav på återhållsamhet, kostnadseffektiva lösningar samt omprioritering från andra kostnadsslag.

I många av regionens egna fastigheter görs investeringar i avancerad medicinteknisk utrustning som också i många fall kan ha höga inköpskostnader och ibland ha en relativt kort livslängd. Den tekniska utvecklingen går snabbt och utrustningen påverkar processer och arbetssätt kontinuerligt samt ska i många fall också kommunicera med annan utrustning eller verksamhetssystem.

Inom riskområdet finns även risker förknippat med inköp och upphandling. Regionens förvaltningar gör årligen ett stort antal köp från många olika leverantörer som utgör en betydande del av verksamhetens kostnader. Det är av vikt att styrning och intern kontroll fungerar väl för att inköp och

upphandling ska ske på ett organiserat och ändamålsenligt sätt. Det är även av vikt att hanteringen säkerställer hållbarhet och god ekonomisk hushållning av organisationens resurser.

Revisionen kommer under 2024 samt 2025–2026 granska olika delar inom granskningsområdet och granskningens utgångspunkter och inriktning kommer att preciseras i en granskningsplan som tas fram under våren 2024.

Granskning av räkenskaper

Revisionen granskar varje år om regionens räkenskaper ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed. Revisionen granskar också om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål fullmäktige beslutat om. I den årliga granskningen av räkenskaper ingår även en översiktlig granskning av regionens delårsbokslut.

Utöver detta granskar revisionen också nämndernas och styrelsernas redovisningsrutiner, delårsbokslut och årsbokslut. Granskningen av nämndernas och styrelserna delårsbokslut är även den översiktlig, till skillnad från den mer omfattande granskningen av årsbokslutet.

Granskningen av bolagens räkenskaper ingår inte i revisionens uppdrag utan sker genom auktoriserade revisorer.⁵

*

⁵ Aktiebolagslagen, kapitel 9